

HAKA Mattila Mervi(YM)

26.11.2020

Viite

Asia

Epävirallinen kaupunkiasioista ja alueellisesta koheesiosta vastaavien ministereiden videokokous 30.11.–1.12.2020

Epävirallinen kaupunkiasioista vastaavien ministereiden videokokous järjestetään 30.10. ja epävirallinen alueellisesta koheesiosta vastaavien ministereiden videokokous 1.12.

Kaupunkiasioista vastaavien ministereiden kokouksen aiheena on kaksi puheenjohtajamaa Saksan johdolla valmisteltua yhteistä periaateasiakirjaa, Uusi Leipzigin peruskirja, jossa määritellään kaupunkipolitiikan eurooppalaiset tavoiteperiaatteet sekä peruskirjan toimeenpanoasiakirja. Suomi kannattaa peruskirjan hyväksymistä. Suomi katsoo, että kaupungit ovat keskeisiä talouden ja yhteiskunnan myönteisen muutoksen ja kehityksen moottoreita, ja kannattaa yleisesti päämäärää vahvistaa kaupunkien kestävä kasvua, uudistumista ja ripeää elpymistä koronakriisistä.

Suomea kokouksessa edustaa ylijohdaja Marja-Riitta Pihlman.

Alueellisesta koheesiosta vastaavien ministereiden kokouksessa keskustellaan alueellisen koheesion kehittämisestä. Kokouksessa on tarkoitus hyväksyä Alueellinen agenda 2030 sekä käynnistää sen toteuttamisprosessi. Puheenjohtajamaa laatii kokouksesta puheenjohtajan päätelmät. Suomi kannattaa puheenjohtajan päätelmien viestejä ja Alueellisen agenda 2030 hyväksymistä ja sen toteuttamisprosessin käynnistämistä.

Suomea kokouksessa edustaa ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen.

Asialista:

Epävirallinen kaupunkiasioista vastaavien ministereiden kokous s. 3

Epävirallinen alueellisesta koheesiosta vastaavien ministereiden kokous s. 9

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2020-00619

AKO Voutilainen Olli(TEM)

25.11.2020
JULKINEN

Asia

Epävirallinen kaupunkiasioista vastaavien ministereiden kokous 30.11.2020

Kokous

Epävirallinen kaupunkiasioista vastaavien ministereiden kokous 30.11.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallinen kaupunkiasioista vastaavien ministereiden videokokous pidetään 30.11.2020. Ministerikokouksen aiheena on kaksi puheenjohtajamaa Saksan johdolla valmisteltua yhteistä periaateasiakirjaa, joista ensimmäisessä (Uusi Leipzigin peruskirja) määritellään kaupunkipolitiikan eurooppalaiset tavoiteperiaatteet ja toisessa (peruskirjan toimeenpanoasiakirja) linjataan edellä mainitun Uuden Leipzigin peruskirjan toimeenpanoa Kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehityksen kautta, peruskirjan ja edellä mainitun yhteistyökehityksen välistä suhdetta sekä Kaupunkiagendan jatkoa. Näiden lisäksi komissio informoi näkymistä kaupunkien kehittämiseen osana EU:n koheesio- ja rakennepolitiikkaa.

Käsiteltäviä asioita on valmisteltu Saksan järjestämissä virkamiestason kokouksissa, ja valmistelua on tehty Suomen (2019) ja Kroatian (2020) puheenjohtajakausilla.

Kaupunkiasioiden ministerikokous järjestetään alueellisesta koheesiosta vastaavien ministereiden kokouksen (1.12.) yhteydessä peräkkäisinä päivinä.

Ministerikokousten hyväksyttäviksi tulevien keskeisten alueellista koheesiota ja kaupunkipolitiikkaa koskevien asiakirjojen pääkohdat on koottu Neuvoston päätelmiksi ja ne on tarkoitus viedä erikseen keskusteltaviksi neuvoston rakennetoimien työryhmään (SMWP) marraskuussa ja hyväksyä ns. A-asiana ympäristöasioiden ministerineuvostossa 17.12.2020.

Suomen kanta

Suomi kannattaa Uuden Leipzigin peruskirjan hyväksymistä. Peruskirjan luonnoksen painopisteet oikeudenmukaisiksi, vihreiksi ja tuottaviksi kaupungeiksi vastaa Suomen painotusta nähdä kaupungit keskeisenä talouden, kestävän kasvun ja yhteiskunnan myönteisen muutoksen moottorina.

Suomi hyväksyy Uuden Leipzigin peruskirjan toimeenpanoasiakirjan ja pitää sitä keskeisiltä osiltaan kannatettavana. Asiakirja linjaa Kaupunkiagendan roolin keskeisenä EU-tason kaupunkipolitiikan toiminnallisena yhteistyökehyksenä, mikä vastaa vahvasti Suomen näkökantoja perustuen mm. Bukarestin epävirallisessa ministerikokouksessa (2019) esitettyihin linjauksiin.

Toimeenpanoasiakirjassa viitattuun ehdotukseen perustaa Kaupunkiagendan ja Eurooppalaisen Kaupunkialoitteen (EUI-väline) yhteisiä kansallisia yhteispisteitä koordinoimaan kaupunkipolitiikan välineitä jäsenmaatasolla Suomi suhtautuu yleisellä tasolla myönteisesti, mutta edellyttää niihin kansallista joustoa.

Pääasiallinen sisältö

Ministerikokouksen aiheena on kaksi puheenjohtajamaa Saksan johdolla valmisteltua yhteistä asiakirjaa, joista toisessa määritellään kaupunkipolitiikan eurooppalaiset tavoiteperiaatteet (Uusi Leipzigin peruskirja) ja toisessa linjataan edellä mainitun Uuden Leipzigin peruskirjan toimeenpanoa Kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehyksen kautta, peruskirjan ja edellä mainitun yhteistyökehyksen suhdetta sekä Kaupunkiagendan jatkoa (peruskirjan toimeenpanoasiakirja).

Lisäksi kokouksessa Kaupunkiagendan kaupunkiliikkuvuus -kumppanuusryhmän toimijat kertovat kokemuksistaan, Kaupunkiagendan aloitteentekijämaa Alankomaat tekee katsauksen Kaupunkiagendan tulevaisuudennäkymiin ja EU:n komissio informoi näkymistä kaupunkiasioden kehittämiseen osana EU:n koheesio- ja rakennepolitiikkaa.

Uusi Leipzigin peruskirja

Yhteinen julkilausuma eurooppalaisen yhdenmisen ja kestävän kaupunkikehityksen edistämisestä (Leipzigin peruskirja) hyväksyttiin edellisellä Saksan puheenjohtajuuskaudella vuonna 2007 ja nämä periaatteet ovat vaikuttaneet laajalti eurooppalaiseen kaupunkipolitiikkaan. Nyt käsillä olevassa tavoiteasiakirjassa (Uusi Leipzigin peruskirja) todetaan 2007 hyväksytyjen ydinviestien olevan edelleen päteviä ja ajankohtaisia, mutta kaupunkikehitykseen vaikuttava tilannekuva, haasteet ja laajempi politiikkakehitys ovat muuttuneet. Näistä syistä alkuperäinen peruskirja on tarpeen päivittää ja kohdistaa uudelleen.

Uusina sisällöllisinä haasteina kaupunkien kehitykselle asiakirjassa tunnistetaan ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen vähentyminen, muuttoliikkeet, muutokset väestökehityksessä, pandemiat sekä nopeasti muuttuva talouskehitys. Nämä voivat myös voimistaa yhteiskunnallista epätasa-arvoa. Digitalisaatiokehitys tunnistetaan merkittävänä muutostekijänä, johon sisältyy paljon mahdollisuuksia mutta myös uusia haasteita.

Muuttuneesta politiikkakehityksestä tuodaan esille YK:n Agenda 2030 kestävästä kehityksestä, erityisesti kestävän kehityksen tavoite 11 ketään syrjimättömistä, turvallisista, vastustuskykyisistä ja kestävästä kaupungeista, uusi kaupunkiagenda, Pariisin sopimus ja Euroopan komission vihreän kehityksen ohjelma. Uuden Leipzigin peruskirjan todetaan tarjoavan politiikkakehityksen visioita ja toteuttaa kaupunkitasolla näitä maailmanlaajuisia ja eurooppalaisia sopimuksia.

Uusi Leipzigin peruskirja on jäsennetty viiteen osaan. Johdannossa todetaan edellä kuvattu tausta, uudet haasteet ja päivitystarpeet. Se sisältää myös tiivistettyinä toteamislauseina peruskirjan keskeiset teemat ja periaatteet, ja nostaa esiin EU:n tuen

yhdennetylle kaupunkipolitiikalle, Kaupunkiagenda EU:lle yhteistyökehyksen merkityksen ja tuen uuden Alueellisen agendan 2030 tavoitteille.

Toinen osa korostaa eurooppalaisten kaupunkien yhteiskunnallista muutosta aikaansaavaa voimaa. Aiemman peruskirjan tapaan se myös painottaa kaikenkokoisten kaupunkien merkitystä ja korkealaatuisten kaupunkitilojen ja laajasti ymmärretyyn rakennuskulttuurin merkitystä. Suomen näkökulmasta painopiste korostaa kaupunkien muutosta läpi vievää roolia on myönteinen. Suomen kansallisessakin kaupunkipolitiikassa kaupungit tunnustetaan murrosta edistävinä ja niiden mahdollisuuksia hyödyntävinä toimijoina.

Kaupunkien kehittämistoimenpiteet on suunnattava tarpeen mukaan oikeille mittakaavatasoille (kaupunginosa, kaupunki, toiminnallinen kaupunkiseutu), joiden toimet on koordinoitava keskenään. Suomen näkökulmasta on myönteistä, että peruskirjassa tunnustetaan toiminnallisen kaupunkiseudun taso sekä vuorovaikutus kaupunkien ja niitä ympäröivien alueiden välillä.

Julkilausumassa kestävän kehityksen kolme ulottuvuutta (sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen) tuodaan esille oikeudenmukaisen, vihreän ja tuottavan kaupungin käsitteiden kautta. Näiden otsikoiden alla avataan tarkemmin kaupunkikehityksen ajankohtaisia sisällöllisiä haasteita ja tavoitteita. Lisäksi digitalisaatiokehityksen haasteita ja mahdollisuuksia tarkastellaan omana kohtanaan. Digitalisaatiokehityksen korostaminen kaupungeissa vahvistaa erityisesti Suomen puheenjohtajakaudellaan EU-keskusteluun nostaman teeman jatkuvuutta.

Yhtenä keskeisenä seikkana peruskirja painottaa kaikkien hallinnontasojen (kaupungit, jäsenmaat ja EU-taso) ja toimijoiden yhteistyötä yhteisen hyvän edistämiseksi, mistä on jo hyviä kokemuksia Kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehyksen kautta. Tämä näkyy myös yhteisissä periaatteissa (integroitu, osallistava ja yhteiskehittämiseen nojautuva sekä paikkaperustainen kehittämistapa).

Kolmas osa linjaa kaupunkien hyvän hallinnan keskeiset periaatteet. Uutena näiden viiden periaatteen joukossa korostetaan yhteiseen hyvään tähtäävää kaupunkipolitiikkaa; julkishallinnon tulisi toimia yleisen julkisen hyvinvoinnin puolesta tarjoten palveluja ja perusrakenteita yhteiselle hyvälle. Toimien pitäisi olla ketään syrjimättömiä ja kattaa terveydenhuolto, sosiaalipalvelut, koulutus, kulttuuripalvelut, asuminen, vesi- ja energiahuolto, jätehuolto, julkinen liikenne, digitaaliset verkostot ja tietojärjestelmät. Laadukkaiden julkisten tilojen sekä rakennetun kulttuuriperinnön merkitystä korostetaan. Muut neljä keskeistä periaatetta ovat yhdennetty lähestymistapa (tilallinen, sektoraalinen ja ajallinen koordinointi), osallistuminen ja yhteiskehittäminen, monitasoinen hallinta ja paikkaperustainen lähestymistapa.

Neljännessä osassa tuodaan esille asiakokonaisuuksia, joilla on merkitystä kaupunkien muutosta aikaansaavalle toimintakyvylle ja siten peruskirjan periaatteiden ja tavoitteiden toteuttamiselle. Näitä ovat kaupunkien hallinnan vahvistaminen (lainsäädännölliset olosuhteet, investointikyky, ammattitaitoinen työvoima ja kyky ohjata yhteistä hyvää), aktiivinen ja strateginen maapolitiikka ja maankäytön suunnittelu ja kyky aktiivisesti ohjata digitaalista muutosta.

Tätä tukemaan kaupungit tarvitsevat vahvaa kansallisen kaupunkipolitiikan kehystä ja tukirahoitusta sekä johdonmukaista EU-tason säätelyä ja tukirahoitusta. Ministereiden toivotaan edistävän kansallisten tai alueellisten politiikkakehysten kautta kaupunkien kokemustenvaihtoa, vuoropuhelua kaupunkien ja muiden toimijoiden välillä, tukevan

kansallisia tai alueellisia tukirahoitusohjelmia ja tarjoavan kannusteita innovatiivisille kokeiluprojekteille. EU-tasolla ministereiden toivotaan jatkavan, vahvistavan ja kehittävän Kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehystä ja edistävän sen keskeisiä tavoitteita. Lisäksi toivotaan eri toimijoiden yhdessä edistävän tavoitteiden ja menetelmien koordinoitua eurooppalaisten ohjelmien ja aloitteiden välillä, kuten Kaupunkiagenda EU:lle, URBACT ja Eurooppalainen kaupunkialoite (EUI).

Lopuksi ministereiden toivotaan näkevän Uuden Leipzigin peruskirjan vahvana kehyksenä hyvälle ja kestäväälle kaupunkien hallinnalle, pyytävän EU-instituutioiden, jäsenmaiden, alue- ja paikallishallinnon sekä muiden kaupunkitoimijoiden sitoutumista ja panosta peruskirjan kehyksen toimeenpanolle aloitteiden ja ohjelmien kautta eri tasoilla, ja hyväksyvän peruskirjan toimeenpanoasiakirjan ”Uuden Leipzigin peruskirjan toimeenpaneminen monitasoisen hallinnan kautta: kaupunkiagenda EU:lle – yhteistyökehysten seuraavat askeleet”, joka käytännöllistää ja kytkee tasavertaisista lähtökohdista Uuden Leipzigin peruskirjan strategiset periaatteet kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehysten jatkamiseen.

Peruskirjan toimeenpanoasiakirja

Toimeenpanoasiakirjalla linjataan Uuden Leipzigin peruskirjan toimeenpanoa Kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehysten kautta, peruskirjan ja yhteistyökehysten välistä suhdetta ja Kaupunkiagendan jatkoa.

Kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehys, jonka pääperiaatteet on linjattu 2016 epävirallisessa ministerikokouksessa hyväksytyssä julkilausumassa (Pact of Amsterdam), on keskeinen eurooppalaisen kaupunkipolitiikan yhteistyöraami, joka on tullut vuonna 2007 hyväksytyin alkuperäisen Leipzigin peruskirjan jälkeen. Kaupunkiagendan ensimmäiset 12 kolmivuotisiksi suunniteltujen teemakumppanuus-työryhmien työ on päättynyt tai päättymässä, kautta koskenut Kaupunkiagendan kokonaisarviointi on valmistunut tammikuussa 2020 ja Kaupunkiagendan jatkosta linjaaminen on ajankohtaista.

Siinä missä Leipzigin peruskirja linjaa integroivan ja kestäväin kaupunkikehittämisen peruseriaatteet ja sisällölliset yleistasoiset tavoitteet, Kaupunkiagenda EU:lle on olennaisesti uudentyypin käytännöllisen yhteistyön tekotapa kaupunkien, jäsenmaiden ja EU-tason kesken. Asiakirjat ja välineet täydentävät hyvin toisiaan. Käsillä olevalla toimeenpanoasiakirjalla pyritään siis antamaan peruslinjat asiakirjojen ja välineiden suhteelle ja samalla määrittelemään yleisen tason päälinjat Kaupunkiagendan jatkamisesta. Yksityiskohtaiset linjaukset uutta Kaupunkiagenda EU:lle yhteistyökehysten toimintakautta varten on tarkoitus hyväksyä syksyllä 2021 Slovenian puheenjohtajuuskaudella järjestettävässä epävirallisessa ministerikokouksessa.

Toimeenpanoasiakirjassa todetaan, että Uuden Leipzigin peruskirjan kehys vahvistaa uudelleen Amsterdamin julkilausuman tavoitteet ja saavutukset, ja siten kytkee Kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehysten työskentelymetodin uuden peruskirjan strategisiin periaatteisiin. Asiakirjassa korostetaan, että Kaupunkiagenda on selkeästi edistänyt monitasoista ja monen toimijatahon välistä hallintaa ja yhteistyötä Euroopassa. Erityinen saavutus on mahdollisuuden tarjoaminen paikallis- ja aluetasolle keskustella keskeisistä kaupunkipolitiikan teemoista, ongelmakohtista ja ratkaisutavoista EU-instituutioiden, kansallisten ministeriöiden ja muiden toimijoiden kanssa. Suomi on korostanut johdonmukaisesti Kaupunkiagenda EU:lle -yhteistyökehysten kehittämistä ja aktiivista toimeenpanoa innovatiivisena toimintatapana, joka tuo kaupunkien

kehityshaasteet näkyville eri politiikkalohkojen aloitteita, säädöksiä ja rahoitusta määriteltäessä.

Kaupunkiagendan arvioinnin tuloksiin viitaten asiakirjassa todetaan myös agendan kehittämistarpeita, kiinnitetään huomiota mahdollisuuteen toimeenpanna YK:n uutta kaupunkiagendaa ja pidetään hyvänä EU:n uuden koheesiopolitiikkakauden esityksissä olevaa Eurooppalaisen kaupunkialoitteen (EUI) välinettä, jonka on suunniteltu tukevan myös Kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehyksen toteuttamista jatkossa.

Asiakirja linjaa Kaupunkiagendan jatkamista neljän keskeisen sisältökokonaisuuden kautta. Ensimmäisessä halutaan vahvistaa kaupunkien, jäsenmaiden ja EU:n monitasoista yhteistyötä. Monitasoiset ja monitoimijaiset kumppanuusryhmät halutaan edelleen pitää keskeisenä toimeenpanovälineenä ja temaattisten ryhmien ohella muunkin tyyppisiä yhteistyömuotoja voidaan harkita ja edelleen kehittää. Kumppanuusryhmien keston, kokoonpanoon ja tuotoksiin nähden toivotaan lisää joustavuutta, ja kaikenkokoisten kaupunkien mahdollisuuksia osallistua toimintaan tulisi parantaa. Uusien kumppanuusryhmäteemojen tulisi olla linjassa ja tarjota eväitä EU:n poliittisiin painopisteisiin ja aloitteisiin kun näillä on selkeä kaupunkiulottuvuus.

Toisessa sisältökokonaisuudessa halutaan kiinnittää erityistä huomiota kaupungit paremmin huomioonottavan säädösvalmistelun ja tukirahoituksen kehittämiseen. Kaupunkiagendan toimijoille halutaan tarjota jatkossa paremmin oikeudellista ja proseduraalista asiantuntija-apua ja parantaa yhteyksiä komission paremman säätelyn agendaan. Kolmanneksi, tiedonvaihtoa ja eri asiantuntemusrakenteiden välisiä yhteyksiä ja koordinaatiota halutaan parantaa. Lisäksi kiinnitetään huomiota viestinnän ja tiedonvälittämisen kehittämiseen. Komission EUI-välineeseen sisällyttämä ehdotus kansallisten yhteyspisteiden perustamisesta koordinoimaan kaupunkipolitiikan välineitä jäsenmaatasolla todetaan hyväksi, kunhan subsidiariteetti- ja suhteellisuusperiaatteita noudatetaan ja vältetään päällekkäisten rakenteiden luomista.

Neljäntenä asiana halutaan tehostaa Kaupunkiagendan hallintaa oikeilla päätöksentekomekanismeilla ja tukirakenteilla. Viimeksi mainittuun sisältyy ehdotus perustaa agendan rullaavan toteuttamisen tueksi sihteeristö, joka voisi lisäksi soveltuvien osin tukea merkittäviä jäsenmaiden välisen yhteistyön aloitteita ja toimenpiteitä. Sihteeristöajatus sisältyy myös komission EUI-välineen tarkempiin suunnitelmiin.

Toimeenpanoasiakirja sisältää lopuksi eri toimijatahoille (komissio, jäsenmaat, alue- ja paikallishallinnot, parlamentti, alueiden komitea ja talous- ja sosiaalikomitea, Euroopan investointipankki) osoitettuja viestejä ja pyyntöjä, joissa toivotaan eri tahoilta aktiivista roolia, sitoutumista ja tukea Kaupunkiagenda EU:lle –yhteistyökehyksen kehittämisessä ja toimeenpanossa sekä sen tulosten hyödyntämisessä ja levittämisessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Epävirallisessa ministerikokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 25.-27.11.2020
EU asioiden komitean rakenne- ja aluepolitiikkajaosto (EU4) 23.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely 27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Uusi Leipzigin peruskirja (The New Leipzig Charter)
Peruskirjan toimeenpanoasiakirja (Implementing the New Leipzig Charter Through Multi-Level Governance: Next Steps for the Urban Agenda for the EU)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

TEM, erityisasiantuntija Olli Voutilainen, olli.voutilainen@tem.fi +358 29 50 64919
YM, neuvotteleva virkamies Olli Maijala, olli.maijala@ym.fi, +358 40 5858 792

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Ympäristöministeriö

PERUSMUISTIO

YM2020-00240

HAKA Mattila Mervi(YM)

24.11.2020

Asia

Epävirallinen alueellisesta koheesiosta vastaavien ministereiden kokous 1.12.2020

Kokous

Epävirallinen alueellisesta koheesiosta vastaavien ministereiden kokous 01.12.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallinen alueellisesta koheesiosta vastaavien ministereiden videokokous pidetään 1.12.2020. Kokouksessa käsitellään puheenjohtajamaa Saksan päätelmäehdotusta, joka koskee alueellista koheesion kehityksen viestejä sekä alueellisen agenda 2030 hyväksymistä ja sen toimeenpanoa. Kokouksessa on tarkoitus hyväksyä alueellinen agenda 2030. Puheenjohtajamaa Saksa laatii kokouksesta puheenjohtajan päätelmät.

Alueellisen agenda 2030 uudistamisen tarpeesta keskusteltiin epävirallisessa ministerikokouksessa 26.5.2015. Agendan valmistelu painottui Suomen puheenjohtajuuskaudelle 2019 ja sitä on jatkettu Kroatian ja viimeistelty Saksan puheenjohtajuuskaudella. Asiasta on alustavasti keskusteltu epävirallisessa alueellisesta koheesiosta ja kaupunkipolitiikasta vastaavien ylijohtajien kokouksissa 20.-21.10.2020.

Kokous järjestetään kaupunkiasioista vastaavien ministereiden kokousta seuraavana päivänä.

Suomen kanta

Suomi kannattaa alueellisen agenda 2030 hyväksymistä ja sen toimeenpanoprosessin käynnistämistä.

Alueellinen koheesio on asetettu tavoitteeksi Lissabonin sopimuksessa ja EU:n Eurooppa 2020 strategiassa. Harvaan asuttuna pohjoisen ilmaston maana Suomi tukee alueellista koheesiota, jonka suuntaamisessa uudistettu alueellinen agenda painottaa Suomen kannalta keskeisiä asioita. Alueellisen agendan uudistaminen on tarpeen, jotta voidaan vastata Euroopan eriarvoistuvaan ja epätasapainoiseen alueelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuutta koskeviin lisääntyviin haasteisiin. Pohjoisen harvaan asuttujen alueiden tuki ja aseman säilyttäminen on Suomelle tärkeää. Alueellinen agenda tarjoaa selkeän strategisen kehyksen alueelliseen kehittämiseen siten, että koko Eurooppa kehittyy elinvoimaisena, tasapainoisena ja ympäristöltään kestäväenä.

Pääasiallinen sisältö

Kokouksessa on tarkoitus hyväksyä alueellinen agenda 2030 sekä käynnistää sen toimeenpanoprosessi. Lisäksi puheenjohtajamaa Saksa esittelee omat päätelmänsä alueellisesta koheesiosta.

Alueellisen koheesion tilannetta ja kehittämistarpeita koskevat viestit

Alueellisen koheesion tilannetta leimaa lisääntyvät taloudelliset ja sosiaaliset erot Euroopan alueiden välillä. Myös COVID-19-pandemiaan liittyvät seuraukset ja elpymisen edellytykset vaihtelevat suuresti eri alueiden välillä eri puolilla Eurooppaa. Päätelmien mukaan alueellisella koheesiolla tulisi olla tärkeä strateginen rooli elvytysprosessissa sosiaalisen ja taloudellisen yhteenkuuluvuuden saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi EU:ssa sekä kuntien, alueiden ja maiden sietokyvyn lisäämiseksi. Päätelmissä painotetaan integroidun ja kestävästä kehitystä edistävän aluesuunnittelun ja aluekehityspolitiikan tarvetta. Näillä voidaan merkittävästi vaikuttaa Euroopan kansalaisten ja yritysten tilanteen parantamiseen. Epävirallinen yhteistyö jäsenvaltioiden ja alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa sekä yhdessä Euroopan unionin toimielinten kanssa auttaa tunnistamaan ja mobilisoimaan kaikkien Euroopan kaupunkien ja alueiden erilaiset mahdollisuudet edistää EU:n ja sen jäsenvaltioiden alueellisia elvytyspyrkimyksiä. Päämääränä on elinvoimainen, osallistava ja kestävä Eurooppa, joka tarjoaa tulevaisuuden näkymiä kaikille ihmisille ja paikoille, suojaa yhteisiä elinkeinoja ja edistää tarvittavia siirtymiä.

Päätelmissä korostetaan, että alueellinen yhteenkuuluvuus vaatii avointa ja jatkuvaa vuoropuhelua kaikkien eri sidosryhmien välillä, mukaan lukien paikalliset ja alueelliset toimijat, tiedeyhteisö ja kansalaisjärjestöt. Päätelmissä korostetaan tarvetta ottaa huomioon alueellinen ulottuvuus lainsäädäntöä ja politiikkaa suunnitellessa ja täytäntöön pantaessa niin Euroopan unionin, kansallisella, alueellisella kuin paikallisella tasolla. Alueellisten vaikutusten ymmärtäminen auttaa vähentämään tahattomien sivuvaikutusten riskiä alueilla. Poliittikkaa ja toimenpiteitä tulisi räätälöidä yli hallintorajojen alueiden maantieteellisten erityispiirteiden mukaan.

Alueellisen agenda 2030 hyväksyminen

Päätelmissä esitetään, että alueellinen agenda 2030 hyväksytään uudistetuksi toimintalahtoiseksi poliittiseksi kehykseksi Euroopan alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi.

Alueellinen agenda 2030 tarjoaa strategisen suuntautumisen alueellisen ulottuvuuden vahvistamiseksi kaikilla politiikoilla ja kaikilla hallintotasoilla. Se perustuu yhteisymmärrykseen siitä, että kehitystarpeet ja tulevan kehityksen vaikutukset vaihtelevat eri paikoissa Euroopassa. Yhteistyö ja koordinointi paikkojen, hallintotasojen, politiikan sektoreiden ja yhteiskuntaryhmien välillä ovat välttämättömiä monimutkaisten kysymysten käsittelemiseksi ja monipuolisen potentiaalin hyödyntämiseksi.

Alueellisen agenda 2030 tavoitteena on kestävä tulevaisuus kaikille paikoille ja ihmisille. Siinä määritellään kaksi yleistä tavoitetta; oikeudenmukainen Eurooppa ja vihreä Eurooppa, joilla on seuraavat kuusi painopistealuetta Euroopan alueen kokonaisuutena ja kaikkien sitoutuneiden alueiden kehittämiseksi:

- tasapainoisempi aluekehitys hyödyntämällä Euroopan eri alueiden tarjoamaa monimuotoisuutta
- paikallinen ja alueellinen kehitys alueiden välisen eriarvoisuuden vähentämiseksi
- asuminen ja työskentely yli valtioiden rajojen

- parempi ekologinen elinympäristö ja ilmastoneutraalit kaupungit
- vahvat ja kestävät paikalliset taloudet globalisoituneessa maailmassa
- ihmisten ja paikkojen kestävä digitaalinen ja fyysinen saavutettavuus

Alueellisen agenda 2030 toimeenpanoon, seurantaan ja ajantasaisuuteen liittyviä viestejä

Päätelmissä nähdään tärkeänä pilottihankkeiden käynnistäminen. Pilotit kuvaavat, testaavat ja kehittävät käytäntöjä, jotka edistävät alueellisen agendan 2030 tavoitteiden saavuttamista. Päätelmässä pyydetään jäsenvaltioita ja muita keskeisiä toimijoita hyödyntämään pilottihankkeiden tuloksia ja esittämään ehdotuksia uusiksi pilottitoimiksi. Päätelmissä kehoitetaan komissiota kiinnittämään erityistä huomiota alueelliseen ulottuvuuteen etenkin EU:n säädöksissä ja EU:n jäsenvaltioiden vuosien 2021-2027 toimintaohjelmissa, jotka ovat osaltaan perustana uusien rakennerahasto-ohjelmien ohjelmakaudelle alueellisen yhteenkuuluvuuden helpottamiseksi.

Päätelmissä kehoitetaan Euroopan alueiden komiteaa ja Euroopan talous- ja aloittamaan vuoropuhelun siitä, miten alueellisen ulottuvuuden omaavien EU:n politiikkojen ja aloitteiden koordinoitua voidaan parantaa. Euroopan investointipankkia kehoitetaan toimimaan aktiivisesti kestävien investointien rahoittamisessa alueellisen agenda 2030 kattamilla alueilla. Asianosaisia sidosryhmiä kehoitetaan osallistumaan toiminnallisia alueita ja rajat ylittäviä alueita koskevaan yhteistyöhön ja auttamaan poistamaan yhteistyön esteitä.

Päätelmissä tunnustetaan ESPON:n (European Territorial Observatory Network) yhteistyöohjelman tärkeä rooli Euroopan alueellisen tilanteen selvittämisessä ja kannustetaan komissiota ja kaikkia ESPON-ohjelmaan osallistuvia maita ja EU:n toimielimiä jatkamaan yhteistyötä ESPON:n ohjelmakaudella 2021-2027 alueellisen agenda 2030 täytäntöönpanon tukemiseksi.

Päätelmissä kannustetaan EU:n nykyistä puheenjohtajavaltio -kolmikkoa kehittämään edelleen täytäntöönpanomekanismia sekä viestintävälineitä alueellisen agenda 2030 edistämiseksi. EU:n neuvoston puheenjohtajavaltioita pyydetään seuraamaan alueellisen agenda 2030 toteutumisen edistymistä ja raportoimaan siitä EU:n aluepolitiikkaneuvostoille. Päätelmissä suositellaan vuonna 2024 tehtäväksi arviointi alueellisen agenda 2030 prioriteettien ajantasaisuudesta vuoden 2027 jälkeisen EU:n koheesiopolitiikan valossa. EU:n neuvoston puheenjohtajavaltiota kehoitetaan vuoden 2025 alkupuoliskolla järjestämään epävirallinen ministerikokous, jossa ilmoitetaan päätöksestä alueellisen agenda 2030 mahdollisesta uusimisesta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Epävirallisessa ministerikokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 25.-27.11.2020

EU asioiden komitean rakenne- ja aluepolitiikkajaosto (EU4) 23.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely 27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Kokouksen asiakirjoja ei vielä ole.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

YM ympäristöneuvos Timo Turunen, timo.turunen@ym.fi, +358 29 525 0303
TEM neuvotteleva virkamies Olli Voutilainen, olli.voutilainen@tem.fi, +358 40 770
6131

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

LIITTEET

Asiasanat	aluepolitiikka, kaupunkikehitys, koheesiopolitiikka, aluesuunnittelu
Hoitaa	TEM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, RUOKA, UM, VM, VNK, VTV
